

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Fischer): Ja, jeg maa tilstaa, at jeg ikke veed, hvor stor Underbalancen har været for de to Amter, og jeg tror ikke, den er opgivet, idet man kun har henledet Ministerens Opmærksomhed paa, at man ikke faae sig i Stand til at komme ud af det med den Ligning, man havde Ret til at lægge; men jeg føler mig overbevist om, at den ikke er større, end at man meget vel kan komme ud af det med den forhøiede Ligning af 10 Dre pr. Td. Hartkorn og et tilsvarende Beløb for Kjøbstæderne, saaledes som her er foreslaaet. Det ærede Medlem, som nylig talte, har fuldstændig Ret i, at dette Forhold, Tilskudet fra Hartkornet og i Forhold dertil fra Kjøbstæderne til Skolefondene, er ordnet paa en uheldig Maade, og jeg kan tilføie, at det er ordnet paa en saa indviklet Maade, at Afslæggelsen af et Regnskab for Skolefonden næsten er et Kunststykke, som der maa stor Skarpsindighed til at afslægge og stor Skarpsindighed til at sætte sig ind i, naar man faar det at se. Det følger jo allerede deraf, at Ligningen, for hvad der paalignes indtil 25 Dre, ikke faar noget tilsvarende Tilskud af Statskassen. For hvad der paalignes mellem 25 og 50 Dre, faar den Tilskud af Statskassen for Alt, hvad den bruger, enten det er til Pensioner, Alderstillaag eller andre Forhold, men naar vi faa komme op over 50 Dre, skal Statskassens Tilskud til det, der lignes mellem 50 og 75 Dre, afspasses saaledes, at det kun kommer Pensioner og Alderstillaag til Gode. Det er i Grunden et umuligt Regnestykke at opgjøre, naar man sætter sig ret ind i det, men jeg har ikke anset det for rigtigt ved en Lov, som jeg maatte gjøre Regning paa hurtigt skulde passere gennem Rigsdagen, at tage dette Forhold frem til nærmere Overveielse. Jeg har derimod ment, at det vilde være rettest at bygge paa det Grundlag, vi en Gang have, om jeg end med det ærede Medlem maa erkjende, at det er meget mangelfuldt.

Høgsbro: Jeg maa være den ærede Minister taknemmelig, fordi han er bleven staaende ved det Grundlag, som blev givet i 1870; thi var det ikke stet, maatte jeg have været Modstander af Forslaget. Jeg havde den Ære at være Ordfører for det Udvalg, der behandlede Sagen i 1870, og var saa heldig den Gang at have Thingets langt overveiede Flertal paa min Side for den Ordning, som blev truffen, i Modsatning til det ærede Medlem for Veile (Th. Nielsen), og jeg tror endnu, at det efter de forhaandenværende Forhold er en god Ordning, om det end kan have sine praktiske Ulemper ved Beregningen af Skolefondenes Ligning. Sagen er den, at, da Loven af 1856 blev given, var der en Overstoleledirektør, som i alt Fald kunde være til Stede ved Skoleraadenes Møder og øve Indflydelse paa Skolefondens Budget, og jeg kan

derfor ogsaa godt forstaa, at den ærede Minister i det Forslag, han har forelagt Rigsdagen, har ment, da han paa lignende Maade vil have et Statsligning ind i Skoleraadene, at man kunde gaa bort fra den Ordning, der blev truffen i 1870. Men saa længe der intet saadant særligt Tilsyn findes, hvorved Staten kan udøve Indflydelse paa Skoleraadenes Udgifts-Budgetter, men Statens Medvirkning er indskrænket til den, der finder Sted ved Stadfæstelsen af Budgetterne i Ministeriet, tror jeg, at det er en heldig Ordning, der er truffen, og jeg kan derfor ikke Andet end billige, at den ærede Minister har fastholdt den. Iøvrigt deler jeg det udtalte Ønske om, at man vil fremme Loven. Den Gang, Sagen var for i 1870, indfaa vi godt, at der senere vilde komme Krav paa en Udvidelse af det Beløb, hvortil Skolefondenes Ligning maatte gaa, men vi indlod at gaa videre, dels fordi vi vare utilfredse med, at Ligningen alene fandt Sted paa Hartkornet, og dels fordi vi ønskede at faae hele Skolefærgemaalet draget ind under Overveielse. Det er bekendt, at Forholdene have forhindret, at de Reformere, vi i saa Henseende have ønsket, have kunnet gennemføres, og det er derfor naturligt, at man søger at hjælpe sig igjennem med et Forslag som det foreliggende. Jeg skal altsaa tillade mig at anbefale Thinget at fremme det, selv om det skulde være nødvendigt at afforte de almindelige Tidsfrister for at faae det igjennem inden Samlingens Slutning.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Fischer): Jeg haaber, at man er enig om at lade Lovforslaget gaa igjennem uden at standse det eller endogfaa at lade det ekstraordinært behandle, hvis det skulde blive nødvendigt, og der kan derfor ikke være nogen videre Opfordring til at gaa nærmere ind paa en Drøftelse af, hvad der under andre Omstændigheder nødvendigvis maatte komme under Overveielse, nemlig, hvad det maatte være rigtigt at gjøre, for i Fremtiden at fyldestgjøre de Krav, som Skolevæsenet gjør til Skolefondene, men jeg maa dog pisse at knytte en Bemærkning til, hvad den ærede sidste Taler yttrede, nemlig at man nu savnede den Garanti, der laa deri, at Overstoleledirektøren i paakommende Tilfælde i Følge Loven af 1856 kunde være til Stede ved Skoleraadenes Forhandlinger, og for saa vidt han fandt en Indsigelse at gjøre mod en Udgift, da kunde nedlægge Forbud derimod, saaledes at, hvis Raadet alligevel vedtog Udgiften, maatte Følgen deraf blive, at Raadet alene af sine egne Midler vilde have at afholde Udgiften uden Tilskud fra Statskassen. Jeg tror, at denne Betsættelse udsprang fra en Forventning om, at Skoleraadene skulde i meget stort Omfang vedtage Udgifter til Skolevæsenet, ledebe dertil af Forventningen om eller Sikkerheden for, at Statskassen udredebe det halve Beløb. Men jeg